

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТО И ПЪРВО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ
НА ЗАКОНА ЗА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

*(Обн. В ДВ бр. 85 от 15 октомври 1991 г.; изм. Бр. 90 от 22 октомври
1993 г.; бр. 123 от 22 декември 1997 г.)*

§ 1. В чл. 2 се създава ал. 3 със следното съдържание:

„(3) Научните изследвания и проекти в приоритетни области на науката, определени в Националната стратегия за развитие на научните изследвания, се насърчават и финансират с предимство”.

§ 2. В чл. 3 се създава се ал. 3 със следното съдържание:

„(3) Българската академия на науките всяка година до месец май отчита пред Народното събрание резултатите от своята дейност и финансовото си състояние.”

§ 3. В чл. 5 се създават ал. 4, 5, 6 и 7 със следното съдържание:

„(4) Председателят на Българската академия на науките участва в заседанията на Министерския съвет с право на съвещателен глас.

(5) Формира се разширен състав на Управителния съвет, в който влизат министърът на образованието, младежта и науката, министърът на финансите, министърът на икономиката, енергетиката и туризма или посочени от тях техни заместници, председателят на Съвета на ректорите и един представител на национално представените работодателски

организации.

(6) Разширеният състав на Управителния съвет заседава не по-рядко от два пъти годишно и обсъжда въпроси, свързани с финансирането на научните изследвания и трансфера на научни знания. Разширеният състав на УС взема решения с гласуване и обикновено мнозинство и ги предлага на Общото събрание на академията.

(7) По основните научни направления се формират научни съвети от хабилитирани лица, избрани от научния състав на съответните самостоятелни научни институти и звена, които дават мнение пред Общото събрание по обсъжданите в него въпроси.”

§ 4. В чл. 11 се правят следните промени:

1. В ал. 1 след думите „самостоятелен бюджет” се добавя изразът „Българската академия на науките е първостепенен разпоредител с бюджетни кредити, а самостоятелните научни институти и звена на БАН са второстепенни разпоредители с бюджетни кредити. В рамките на общия бюджет Общото събрание на Българската академия на науките всяка година утвърждава бюджет на самостоятелните научни институти и звена на академията. Правилата за формиране на бюджета на самостоятелните научни звена се определят в Устава на БАН”.

2. Създава се нова ал. 3 със следното съдържание, а досегашните ал. 3 и 4 стават съответно ал. 4 и 5:

“(3) Субсидията на Българската академия на науките включва средства за:

1. издръжка (работни заплати и режимни разходи);
присъща научноизследователска и издателска дейност;
социално-битови разходи;
капиталови разходи – за развитие на научната инфраструктура.

§ 5. В Преходните и заключителни разпоредби се създава нов §

3, а досегашният § 3 става § 4.

„§ 3. В тримесечен срок от влизането на закона в сила Общото събрание на БАН привежда Устава на БАН в съответствие с изискванията на закона”.

Законът е приет от ХLI Народно събрание на 2010 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

МОТИВИ

към проектозакона за изменение и допълнение на Закона за Българската академия на науките

Настоящият законопроект има за цел да приведе дейността на Българската академия на науките в по-тясно съответствие с принципите и приоритетите на Стратегия „Европа 2020“, която предвижда приоритетно финансиране и развитие на сектора „Научни изследвания и иновации“. В тази връзка Българската академия на науките, която е водещият национален център за научни изследвания в страната и със 17 % от научния потенциал на България произвежда 60 % от българската международно призната научна продукция, следва да бъде законово стабилизирана, като се гарантира финансовата ѝ осигуреност и развитието на научния ѝ потенциал.

Основно законово изискване към БАН от страна на държавата, което се въвежда с този законопроект, е академията да насърчава и да финансира с предимство изследвания и научни проекти, свързани с приоритетните области на науката, очертани в задължителна Национална стратегия за развитие на научните изследвания в България. **Така ще се гарантира целевото насочване на изследователската дейност към особено важни задачи, свързани с развитието на страната.**

От друга страна, със законопроекта се въвежда изискването за отчетност за постигнатите резултати и ефективността на вложените средства, като БАН се задължава не само да съставя годишен отчет за своята дейност, което тя прави и сега, но и да представя този отчет всяка година до месец май пред Народното събрание. **Така ще се осигурят прозрачност и контрол върху ефективността на публичните средства, инвестирани в Българската академия на науките.**

С настоящия законопроект се официализират някои права и задължения на БАН, които са присъщи на повечето съвременни национални академии на науките и национални центрове за научни изследвания в Европа. А именно - създава се ангажимент председателят на БАН да участва със съвещателен глас в заседанията на Министерския съвет. С това ще се осъществи по-тясна връзка между задачите, които решава правителството на България във всички обществено-икономически области

и тяхното научно обосноваване, както и по-бърз трансфер на научните експертни становища към колективния централен орган на изпълнителната власт.

От друга страна, със законопроекта се решават нерешени досега въпроси, свързани с организацията и управлението на БАН. Формира се разширен състав на Управителния съвет на БАН, в който се включват ръководители на трите основни министерства, свързани с осигуряването на изискваните от Конституцията условия за свободно развитие на науката, както и председателят на Съвета на ректорите и представител на националнопредставените работодателски организации. **Такъв разширен състав на Управителния съвет създава широки възможности за участие на основните партньори на Българската академия на науките от страна на държавата и бизнеса в определянето на нейната политика, както и за координиране помежду им на основни задачи, които се изпълняват в полза на развитието на страната.**

Въвежда се и трета стъпка, свързана с вътрешната организация на дейността в БАН. По подобие на организирането на дейността в идентични или сходни на БАН европейски научни институции, като например общността от институти „Макс Планк“ в Германия или Австрийската академия на науките, в самата академия се създават научни съвети по основните научни направления. Техните членове ще се избират от научния състав на съответните институти измежду хабилитираните учени в тях със задачата да дават мнения в Общото събрание по обсъжданите от него основни въпроси на академията. **По този начин от една страна ще се създаде по-тясно участие на самите научни звена в управлението на академията, а от друга ще се подпомогне Общото събрание във взимането на адекватни решения по важни за развитието на БАН проблеми.**

Основен момент в законопроекта е и допълването на някои основни принципи в областта на финансирането на академията. Предвижда се БАН да се възвърне статутът си на първостепенен разпоредител с бюджетни

кредити и институтите на БАН да се превърнат във второстепенни разпоредители, което ще увеличи тяхната свобода и същевременно – отговорност за ефективното изразходване на средствата. Трябва да се подчертае, че в становището си по внесения от група депутат на ГЕРБ законопроект за изменение и допълнение на Закона за БАН правителството заявява, че няма отношение към този проект. **Всъщност, до момента има само едно официално оповестено становище и решение на премиера Бойко Борисов, скрепено със споразумението от 19 май т.г. между министър-председателя, ръководството на БАН и министрите Сергей Игнатов и Симеон Дянков – а именно: БАН да се превърне в първостепенен разпоредител на бюджетни кредити. Това бе публично оповестено от самия премиер Бойко Борисов на 19 май т.г. Именно такава идентично решение предлагаме с този законопроект. Това ни дава увереност, че предложеното ще срещне несъмнен консенсус на всички политически сили в Народното събрание.**

И накрая. Публичната дискусия по размера на държавната субсидия за БАН показва, че държавата не осигурява финасово, дори работните заплати на работещите в академията. Това налага в настоящия проект да се дефинират по-детайлно параметрите, които трябва да бъдат осигурявани чрез субсидията за академията. **Това според нас ще допринесе допълнително за постигането на финансов ред и прозрачност в изразходването на бюджетните средства, предоставени на БАН. То ще осигури и необходимото поддържане на базови лаборатории и съфинансирането при кандидатстване по проекти във фондовете и програмите за наука в ЕС, за поддържане на патенти и пр.**

СЕРГЕЙ СТАНИШЕВ

ВАЛЕНТИНА БОГДАНОВА

АНДРЕЙ ПАНТЕВ

ИВЕЛИН НИКОЛОВ